

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Notæ in Caput VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

dedit; quos, ut ait *Raynaldus*, plurimum apud *Carolus* gratia & auctoritate pollere sciebat. Anno 1360. *Bernabos Vicecomes* Tyrannus, Sedis Apostolicæ terras hostilem in modum vexabat, *Arnesto* iterum scripsit Pontifex (eas literas citat *Raynaldus* in *Annalibus*) uti *Carolus* ad suscipiendum Ecclesiæ Romanæ patrociniū, & ad coercendos Tyranni impetus excitaret. Excitavit enimvero, magnamque sibi eo pacto apud historicos eorum temporum gloriam, & apud Pontificem gratiam *Carolus* comparavit. Gliscebant *Ludovicum* inter Ungariæ Regem, & *Cesarem Carolus*, iam bellum grave jam jam erupturæ discordiæ, *Arnestum* protinus litteris (ut est apud *Raynaldum*) *Urbanus Pontifex* admonuit, videret, & quâ posset auctoritate *Caroli* animum ad pacem flecteret. Non modò Pacem impetravit *Arnestus*, sed etiam novo conjugio *Caroli*, Regum firmavit concordiam. Plura de his rebus postea. Illud hîc, non obiter animadvertendum (quod mille alijs exemplis approbari potest) Bonorum Principum (quos amat Divinitas, & quorum regna fortunare cupit) eorum, inquam, Principum temporibus, magnos in consilijs, aliisque regno gubernando necessarijs virtutibus, Viros, agente de cœlo Providentiâ, exoriri & emergere, quos Regibus velut custodes, & *humanas*, ut ita dicam, *Intelligentias* apponit DEUS; contra accidit ijs, qui Regna pessum ire sinunt, & Reges se & Parentes populorum esse non meminerunt, ut claris Viris, quibus errores admissi in Regnis emendari possent, ferè destituantur, & inopiâ meliorum, *Ministros dubios*, periculosissimis in consilijs & negotijs, adhibere cogantur.

Anno 1363.

Urbanus To. 1.
ep. secr. pag. 71.

Raynal. Anno
1363. & 1364.
N. 10. & 11.

Felices Prin-
cipes, egre-
gios habent
Ministros.

Notæ in Caput VI.

Caroli Cæsa-
ris præstan-
tia.

OMnes ante se Reges. *Verba non mea, sed Du-*
bravij Olomucensis Episcopi de Carolo sunt, hęc, cujus etiam
gubernationem pulcherrimam toto libro 22. historia Bohemi-
ca commendat, quod etiam antè L. 21. fecerat. Pius II. Pontifex
C. 23. Carolus Imperator, inquit, Vir magnorum operum. Vide
Hagek

C.VI. ARN. SVMMVS IN AVLA CÆS: MINIST: 123
Hagek in hist. Bohem. maxime Schickfus: in Annalibus Siles: L. 1.
C.33. Pontanum in Carolo.

Naturæ Bonitas: Carolus Princeps maximus, omnium scientiarum capacissimum ingenium ad litteras attulit, quadam etiam ex Evangelij doctissime est interpretatus; Linguas calluit plurimas. Ex divina gratia, ait ipse in Vita sua, non solum Bohemicum, sed Gallicum, Italicum, Teutonicum, & Latinum sermonem ita loqui & scribere scivimus, ut una lingua istarum sicut altera nobis apta esset. Neq; modò Cesar ipse Carolus cujuslibet (ut ita dicam) gentilis esse voluit, sed decreto etiam Norinbergæ A. 1356. edito, Principes omnes Imperij monuit, uti filios suos ab ætate septimo loqui assuescerent Germanicè, Slavicè, Latinè, Italicè; eam enim rem ad felicem & latam populorum gubernationem plurimum adferre momenti, & plus quàm ullam aliam scientiam Regibus prodesse, ac incredibilem erga Regem in populo amorem efficere, si suà eum linguà loquentem audierint. Laudat id quoq; Pius II. Epistolâ 430. quâ Ladillaum Bohemiæ Regem instruxit: avo, inquit, Tuo materno maximi cordis Regi, tantum profuit linguas nôsse complures, quantum Patri tuo nocuit ignorâsse; & post: Regna non minùs amor, quàm ferrum tuetur, sed amari eum, qui non amat, impossibile fuerit; amoris autem conciliator, linguæ commercium. Vide plura in eam sententiam; sed me à Carolo Cesare argumenti gravitas paulum abstraxit. Longum esset pulcherrimas hujus Principis enumerare virtutes. Lege citatos authores, & vitam ab ipso scriptam, & orationem Joannis Archiepiscopi in Funere Caroli, quam edidit Marquardus Freherus.

Linguarum
notitia Prin-
cipibus ne-
cessaria.

Historia Sca-
lecensis Ann.
1356.
Raynaldus
Annal. Eccl.
Anno 1356.
Rebdorff: Ar-
gentinas, Gol-
dast in Collect.
Cens. Imper-
rial. Tom. 14.

Ab otio Cœlesti. Pulchrè id expressit in aureolo li- bello Thomas à Kempis: Oportet dilectum pro dilecto relinquere.

Arnestus apud Carolum omnia posset. Lege historias Bohemiæ & Manu scripta vetera, ubiq; invenies hujus intima familiaritatis vestigia; nec dissimulavit Carolus, adeò etiam in literis Imperialibus hunc suum amorem profretur, ob illum diu- turnum (ait in quibusdam literis A. 1350. X. Calend. Novembr.) sinceritatis affectum, & affectivæ dilectionis flagrantiam, quibus

Caroli Cæsa-
ris, & Ernesti
familiaritas.

Q 2

Arne-

Arnestum Archiepiscopum, &c. gratiosis semper favoribus prosequimur, &c. *Idem habet Borek in hist. Boh. fol. 322. 325. idem alij scriptores, Hagek 1348. & 1358. qui sepius colloqui solitos de gloria, regnisq. suis amplificandis commemorat; Dubrav: L. 22. Passim animadvertes Arnesti consilio, quem à latere suo egre sinebat discedere, omnia gesta. Ob eam causam factum puto (quod in literis Caroli sepe notavi) ut, dum Aula & Imperij Principes enumerantur, Arnestus ante alios omnes primo loco ponatur.*

Arnesto sinè Invidia Carolus utebatur.

Imò etiam cum omnium approbatione, pauculis invidis exceptis, qui nunquam magna virtuti desunt. Notavit istud vitæ scriptor vetustus magno ab omnibus hominibus dilectionis affectu prosequeretur Arnestus, &c. Rara hæc summis Aularum Ministris gloria, ex corde amari. Non blandiantur sibi Regum Ministri de honoribus, quos Aulici, Urbes ac Provincia ultro ipsi deferunt. Magna est inter honorum & malorum ministrorum honores differentia: Bonos, ob amorem ac beneficentiam, Cives, Nobilitas, ac Regnum ex animo saluant; malos, honorant & adorant, nè velint nocere. Sic olim Romani Fobrem, Pallorem, Cometam, &c. colebant, & fulgetra adorare solebant. Timor fecerat Deos, non amor.

Rarissima est in Aulis gloria sincere amari.
Plin. l. 29. hist. Nat. c. 2. vi. de Politian. in Miscellan. c. 32.

Arnestum Imperij Principem. Venerabilis,

ait in Aurea Bulla Carolus Imperator, Arnestus S. Pragensis Ecclesiæ Archiepiscopus, Princeps & devotus noster dilectus. Eundem titulum observabis in alijs literis: in Donatione Evangeliorum S. Marci: Carolus DEI gratia, &c. Venerabili Arnesto Archiepiscopo Pragensi, Principi, &c. & in donatione S. Crucis, & in confirmatione Privilegiorum sanctæ Pragensis Ecclesiæ, & alias sepius; ut derogare fidem tanta literarum authoritati nemo possit. Et quid plura aggerimus? ab Arnesto habent successores Archiepiscopi quod omnes sint, & ab omnibus Principes habeantur.

Archiv. Glac. S. 1.

Anno 1354.

1352. 4. Idus Maj.

Ex Arnesti Consilij.

Reges prudentissimorum Virorum consilij, & Ministeris egere, Politici omnes docent, & probavit scriptor Novus Gallicus C. 24. in Ministerio Cardinalis Mazzarini.

Reges Ministris necessariò uti debent.

C.VL. ARN. *SVMMAVS IN AVLA CÆS. MINIST.* 125
rini: Sol licet mirabili claritate fulgeat, astra tamen ex Divino ordine admittit, &c.

Adversus Turcarum Tyrannidem. *Urbani* in Annal. Eccl. Anno 1365.

litteras Carolum ad bellum Turcicum adhortantis recitat Raynaldus Caroli Imp. Turcicū bellum molitur.
datas Avenione 1363, 8. Cal. Junij. Quin adeò A. 1365. Avenionem ipse Casar accessit, & de bello Turcico gerendo consilia contulit, ac prater operam suam omnem, etiam necessarios comitatus per Vngariam in Turciam ituris Exercitibus promisit; quod si Rex Vngaria transitum eà parte negaret, classem suis impensis adornaturum se, qua milites Christianos in Asiam transportaret. Hac omnia arcana Caroli Casaris consilia, Gallorum Regi, ut eum in hoc fœdus attraheret, per Epistolam, que extat, Pontifex patefecit, ac Caroli in rem Christianam studium mirificè commendavit. Sed hec tam pia consilia, militum Patriam respicientium levitas, ac deinde domestica Principum Christianorum discordia abruperunt, ut latè narravit Raynaldus. Hec qua modò narravi, è diametro pugnant cum ijs, que de Carolo Casare scriptores patrij, ac Dubravius præcipuè commemorant. Hic postremus Carolum Casarem longâ oratione de Turcico bello, quàm illud omni atate infeliciter à Christianis sit gestum, dissentientem, auxilia negantem, fœderi subscribere recusantem inducit. Ego Pontificijs literis, quas ea de re legimus, plus tribuo; nisi fore temporum ratio scriptores nostros excuset, ut bellum, quod antè Casari placuit, postea mutatis Principum, ac ipsorum militum animis, discordijs crescentibus, clade maximâ acceptâ, finiendum esse, ac ponendam tam infelicis belli cogitationem Carolus prudentissimè judicârit.

Bonorū Principum temporibus Viri magni. Magni viri chari esse Principibus debent.

Verissimum ex historijs, Imperia Regum Bonorum, exortu doctorum siderum consignari, neq; scio in Antiquitate egregium aliquem Principem, qui egregijs in consilio viris caruerit. Vide Scipionem Amirat: discurs: Politic: in Tacitum; Ab Ens in Thesauro Politico; Annibale n Scotum in Tacitum, &c. Apud Typotium exempla L. 1. de Hierograph. N. 123. Hinc illa apud Principes ingeniorum & prudentia estimatio; notum est quid Darius optârît, in Herodoto

126 DE VITA VENERABILIS ARNESTI LIB. II.
L. 3. & Carolus V. audiens in Anglia Joannem Roffensem & Thomam Morum occisos, si in meis, inquit Regnis talia duo lumina haberem, quamcunque munitissimam Civitatem mihi auferri paterer, nè his privarer. *Plura Bisciola Noster T. 1. subsecutor. L. 5. C. 22.*

Quam Vitæ Rationem, & formulam vivendi Venerabilis Princeps Arnestus hoc tempore sequeretur.

CAPUT VII.

Sentio jam pridem expectari à me, ut quotidianam in Archiepiscopatu *Arnesti* vitam, & quæ domesticæ, ut ita dicam, & quasi interiores ejus occupationes, & curæ in tanta dignitate, & Aula gloria fuerint, breviter aperiam. Etsi autem in ultimam hujus libri partem differre *Viri Virtutes* statuerim, aliquid tamen ex ijs hoc quoque loco delibandum esse, ipse video. Nihil referam, quod testimonijs veterum Codicum probare non possim.

I.
Arnesti summa cum DEO conjunctio.

II.
Arnesti Aula cenobio Regiosorum virorum persimilis.

In primis summam cum DEI Majestate amicitiam, & penè familiaritatem ingressus erat *Arnestus*, còque jam assiduâ exercitatione mentis pervenerat, ut etiam in medio gravissimorum negotiorum, & aulæ strepitu, aut ipse in Cælo versaretur, aut DEUM ante se versantem in terris aspiceret; hinc omnis mali otij odium, & sempiterna rerum Divinarum, ac cœlestium meditatio precèsq; lacrymis plerumque, ac gemitibus velut gemmis distinctæ. Aulam habebat *Arnestus* splendidam ac nobilem, magno Prælatorum, Clientum, Nobilium, & Capellanorum, ut vocant, numero, tamen